శనిరోజులు

[కథ]

శ్రీ జయంతి కుమారస్వామి

ఇవాళ్టికి ఏడు మూలాల ఎన్నోళ్లకో మా ఊరు మళ్లీ చేరుకున్నాను. గాలిపటం ఎన్నెన్ని గడికో లాట్టిగొట్టి, తాళాలన్నీ ఎవరికి చేతికో కి వచ్చి వాలుకుంది.

ఎన్నెన్నిరంగాలనో గాజుల బేర గాంటి బతుకు ఖర్చుబుచ్చి మళ్లీ మా ఊరు చేరుకున్నాను. ఎన్నాళ్ల, కెన్నేళ్లకు?

చిన్నప్పుడు పెలవలకు యింటి కొస్తూంటే — బాకులు, కొలనగట్టున నడిచి జేరడు, చేలు, చేలో నుయ్యి, ఊరవతల నల్లిగట్టు, పొలానం అన్నీ నన్ను గాలికంటే రివ్వున ప్రవహింపచేసేవి ఇంటికొచ్చి, కాసేపు మంచి నీళ్లు తాగి, అమ్మకో మాట్లాడి, గేదెలు చెంగనాలు తీస్తూ చెరువుకు లగెత్తుతయ్యే అల్లా చెరువులో పడేవాణ్ణి. కలవలూలో, తామరాకులో కోసుకొస్తేగాని తోచేది కాదు.

ఇప్పుడు, నుండెలిండా గంపెడుచీకటి నింపుకుని బరువుగా చేరాను.

మామూలు. దాన్ని చూస్తుంటే మన దేశాన్ని చూచినట్లే వుంటుంది గోడలు నీళ్లుకారిపోతున్నవి. యింటికప్పు చినికి చినికి ముసలమ్మగారి కుప్పుడు కూలిపోటానికి సిద్ధంగా వుంది. గూడ్సుకు కొడిగే — ఓడార్పుకు అమ్మకపర్చిన ఎక్కిపట్లు — మళ్లీ స్వగ్రామం చేరుకున్నాను.

ఓ మనుకు తీసి, ఊళ్లోకి బయలుదేరాను చిన్నప్పుడు కలిసి చదువుకున్నవాళ్లు కనబడి కాస్త పలకరించారు ఎవరి కెవరో... ఎంత దూరదూరాలనుంచో మాట్లాడినట్లున్నై ఆ మాటలు. మేం చిన్నప్పుడు చదువుకున్న పుస్తకాలు తీసుకుని వచ్చి వాలుకుంది. ఆయితికి అటూయిటూ వున్న యిళ్ల గోడలనిండా పెన్నెళ్లతో ఛేకామడా గీకిన కాల్కం ఎవడన్నా రాసింది ఎక్కిరించడానికి 'పడిగాడు వాసిరా' అని రాసేవాళ్లం. యిప్పుడూ కుర్రాళ్లు రాస్తూనే ఉన్నారు. ఆగోడలు యింకా అల్లాగే ఉన్నై. బడి కెదురుగా పెన్నెళ్లూ, బలపాలూ, మరిమరాలుండేవి, చేగోడీలూ అవి అమ్మే రంగయ్య దుకాణం అల్లాగే వుంది రంగయ్య చనిపోయాడు. కొడుకు చంద్రయ్య గల్లా పెట్టెగ్గిర కూచున్నాడు. దుకాణం పెనకటిలాగా నిండుగా మురికిగోడుతూనే వుంది.

సాయంత్రం దీపాలు పెట్టేవాకా అయిల్లా యీ యిలా తిరిగాను పాతపరిచితుల్ని, చుట్టాల్ని పలకరించి కబుర్లు వాగాను. జానకి రామయ్యగారింటో పేకాటంటే ఎక్కడకు చేరాను. నలుగురికి పరిచయం చేసుకున్నాను నవ్వుకూ ఫదినుండితోటే మాటాడాను. బలవంత చేయించుకుని పాళ్లతో చీట్లు ఆడాను. పట్నవాసపొకడలు చూపించాను. డబ్బుకోల్పోయి టన్నట్లు ఒకటి రెండాటలు ఓడిపోయాను. గట్టిగట్టి చేస్తు కొట్టుకున్నాను. పార్కులు సంగతీ, టీడిపోకూ వాళ్లకు చెప్పి నోరూరించాను. యిద్దరు మాస్టర్లు స్నేహితులను సంపాదించుకున్నాను. ఏముందీ తీరితం? ఏమిటాకొలా, అంటే, ఎప్పటి ఆ లేవన్నాట్ట అల్లాసు.

నుబ్బారావు అందరూ 'డబ్బా' అంటారు. అతను ఏకోకొకటి వాసుకూనే ఉంటాడు తెలిసినవాడు. అది అందరూ ఒప్పుకుంటారు. కాని అతన్నీ, అతని పేమభావాన్నీ చాటున అసహ్యించుకుంటారు నేటున అతన్ని ఏమీ గుర్తుకుగా అనరు మరీ ఉత్తి గకుట్లుచేసిన ఉత్తరిమ్యం అతను చుట్టుకుంటాడు. తల దువ్వడు. గడ్డం మాసిం దుకోడు. బీడీలు తాగుతాడు. గమ్మంలో అవతలవాళ్ల వీక్ పాయింటును పట్టేసినట్లు మాట్లాడుతాడు.

నాగ్గూడా ఇంతసేపే చిరాకుపేసింది. ఎంతవాణ్ణీ లెక్కచెయ్యగలం. వోరోజున "మీరు మూస్తాలు అంటే లెంకి" అన్నాడు యిక్కోరోజు పొరాస్తుగా యిటీలొచ్చి, ఆ ఎండి భస్తుడ తగలడే వేళ నిద్దరోనీకండా యిబ్బంది పెట్టాడు. చీల్లు పీకలోనూ తీ, మహానిక్కచ్చిగా దోసులుదగ్గిన్చీ పనూ లుచేశ్తీరతాడు.

నరసింహారావుకూ, నాకూ దోస్తీ ఎక్కువ. నరసింహారావు సౌమ్యుడు. ప్రశాంతంగా మాట్లాడుతాడు. కాస్తకుడి ఎడమగా పోతాడు. నీటుగా వుంటాడు. హార్మనీ కూడా వాయిస్తాడు ప్రద్దానికీ బెరుకుతాడు ఏంచేస్తే ఏమవుతుందో అని, ఏదీ చెయ్యడు.

జగన్నాథాన్ని అందరూ అరిందా అంటారు. కాస్త భూపతి ఉన్నవాడూ... కష్టం సుఖం ఎరిగిన్నవాడూ. అతను జానకిరామయ్యగారాలోకి చేరడం. పాయింత్రం కాలవగట్టున స్నేహితుల్తో ప్రసంగాలు చేస్తాడు. గరుడముర్తి, నిండైన విగ్రహమూనూ. మాట అంటే-తిరగడు. ఏమైనా పరే సాధిస్తాట్ట. అదరూ ఆమాటే అన్నారు!

దగ్గు
ఉబ్బసము
ఆయాసము
మొదలగు
అన్ని శ్లేష్మవ్యాధులకు
అన్ని కాలములయందును,
అమోఘముగ పనిచేయును.

"కాశ్మీర్" దగ్గులజోడు

పెలసీసా 1-కి రు. 2-0-0

అన్నిచోట్ల దొరకును.

సోలు ఏజంట్లు:—

"గిరిజా కంపెనీ,"
రాజమండ్రి.

నెమ్మదిగా కవీశ్వరులకు ఉత్తరాలు రాశాను పాతపత్రికలు దొరికినన్ని తిరగేస్తున్నాను; కథలూ, ఉపన్యాసాలూ చెయ్యడానికి పాతపత్రికలే కల్పవృక్షాలు.

జగన్నాథంకూడా శ్రద్ధతీసుకున్నాడు ఊళ్లో నలుగురిదగ్గిరా తిరగడం, తిలా యాథ్రి చందాలు గోకోడు. వోకావిడ 'ఎరీ' అంటుంటే అనిడచేశ నెమ్మదిగా మూడెకరాలు దానపత్రం గాయించాడు. వో అన్నదమ్ములు వో చిన్నతోటపంపకం కుదరక — మాటపట్టింపుకు భస్తాంటే — వాళ్లకు నచ్చజెప్పి, తతోటతోటా భాండాగారానికి రాయించాడు. సుబ్బారావును మాత్రం మార్చలేదుగాని, జగన్నాథం ఏమైనా చేయగల డనిపించింది. తల్చుకుంటే జతిస్థిల్లినా పలక్షణంగా చేసితీరతాడు

కాంగ్రెస్సర్గంఎన్నికలు జరిపి, ప్రారంభోత్సవం చేసి, లైబ్రరీ కలకల లాడిద్దామని నేను ఎంత తెన్నుకుంటున్నానో దేముడికి తెలుసు.

లైబ్రేరియన్‌గా నేను ఉండడం నుంచి దరి-నెమ్మగాక మరెవరైనా అంటే బాగుంటుంది. నరసింహారావును కదిపిచూచాను. దలియిడిసుద్దగా ఊరుకున్నాడు. కష్టపుట్టించాను.

"అబ్బాయ్, నా కదంతా తెలీదు మీ యిష్టం, మీరేమన్నా చేసుకోండి. చందా మాత్రం పాలేస్తాను. ఎన్ని చేస్తులకు ఇచ్చాం కాదు..." అనిపించేపరికి తాతలు దిగొచ్చారు.

సుబ్బారావును కదిపాను. 'ఇంతకంటే నా?' అన్నాడు. సుబ్బారావు గడుసుపిండం.

"మీరు లైబ్రేరియన్‌గా వుంటం బాగుంటుంది" అని నేనే అతన్ని అన్నాను, ఎందుకైనా మంచిదని. "తా' నేనేమిటీ, పట్నం అదీ చూసొచ్చారు తమరే వుంటం బాగుంటుంది" అని మాటమాత్రం అనకపోడని ముందే ఊహించాను.

"నిజమే బాగానే ఉంటుంది!" అన్నాడు.

"కాస్త డొక్కశుద్ధి ఐనవాళ్లు లేమంచిది" అని నసిగాను.

"డొక్కశుద్ధేం ఖర్మం, మహాత్మాస్థ్ల భాండశుద్ధిగూడా అయింది. ఆకర్షణ ఏమిటో తేలాలి!" అన్నాడు. ఈ కొరకంచు ఎప్పుడూ యింతే!

... ...

పాపకోళంగా జగన్నాథాన్ని కదిపాను. సుబ్బారావును భాండాగారంపని చూడమంటానన్నాడు.

"అతుంటరి?" అని అడ్డుపన్నాను.

జగన్నాథ- నవ్వాడు.

"సుబ్బారావు పేమభావాలు మరీను..." అన్నాను.

జగన్నాథం సుఖం చిట్లించి గట్టిగా నిట్టూర్చాడు.

"ఏం అల్లా ఉన్నారు?" అన్నాను సుబ్బారావును కాదని, నరసింహారావుకయినా తల ఊపవచ్చు...ఎల్లాగూ నరసింహారావుఅంటే ఎవ్వర్లూ ఒప్పుకోరు గనుక.అది, అదే-శనిజపులక్ష్మి మన బుజా లెక్కుతుంది!

జగన్నాథం ఎక్కడో మాపుపెట్టి చెప్పటం మొదలెట్టాడు: "మాడండీ, సుబ్బారావును అందరూ అనుకుంటారు. అతనుకూడా రాటుతేలి, మొండికేకాడు. అతను యిస్తకు ఉత్తరకట్లు వేసిన ఉత్తరాయ్యాలు చుట్టుకుంటున్నాడు. అతని పేమభావాలు మాటు అని అంటూంటే నాకు చాలా ఇరిగా ఉంటుంది..."

"ఏం- ఏం. సంఘంలో ఉన్నంతకాలం ..." అని మామూలుపాట నేను అందుకున్నాను.

"అతను బట్టలులేక నానాయిబ్బందీ పడుతూ వుంటాడు. సంసారం అనేది మీకూ నాకూ ఎంత కానూటమో వాడికీ అంతే గదా. వాకూ ఎంతచెడ్డా స్కూలుఫైనలు దాకా బల్లో జీతాలూ ఫీజులూ కట్టాడు గదా. మన లైబ్రరీలో వాడు చదవని పుస్తకం అంటూ లేదు. ఐతే కాలం కలిసిరాక- దిసట్లు వంట జితించి-మొండికేపోయాడు.

"ఒకరోజున గోచీమాతం పెట్టుకుని ఉన్నాడు. నేను పనిమీద వాడి యింటికి పోయాను. కాస్సేపు మథనపడ్డాడు. చివరికి ధీమా తెచ్చుకుని వచ్చి, అగోచీకోసే విషయం అంతా మాట్లాడాడు. వీథిలోకికూడా వచ్చి సాగనంపాడు. ఓజత ధోతూలు, చొక్కాలు కొనిపెడదామని నేను ఆనాడల్లా మహా ప్రయత్నించాను. ఫది రూపాయలు పెగిలే సరికివారంరోజులు పట్టింది నాకు"

జగన్నాథం బరువుగా పూర్తి చేశాడు.

"మన దిసట్లు మనలో దాకోవాలి గాని పైకి పొక్కి పరాయివాళ్ల కాషూటు తగిలితే ఎల్లాగండీ?" అన్నాను.

"నిజమే- ఈతిత్వం మనుష్యులు. తమకు పెట్టుకునేవాతే లే.అనుకునేకపైకి.అంటారు."

"అతని మాటలు—" అన్నాను.

"ఊ.. సుబ్బారావును లైబ్రేరియనుగా వేద్దాం- పాతిక జీతం చేద్దాం

"పాపం. వాడి కొంపా ఘనోటుఘనోటు మంటోంది" అన్నాడు జాలిగాజగన్నాథం.

"అందరికీ అల్లాగే ఉంది" అన్నాను నేను మాట తేల్చేస్తూ.

"నిజమే. మీకు ద్వేషం వాకు లేదు. మీరు ఏపట్నంలోనైనా రాణించగలరు లేకపోతే మరోటి సృష్టించగలరు. వాడు చూడండి ... ఏ సుబ్బారావును భాండాగారంపని చూడమంటావు" అని తేల్చాడు.

"అంతకంటేనా" అని నేను మిర్యాదకు అనకతప్పేదు.

మళ్లీ నాపట్నంప్రయాణానికి వారం రోజులుకూడా పట్టేదేమో!

గ్రంథసమీక్ష

యుద్ధకాలపు చైనా

[శ్రీ కవికొండ బ్రహ్మయ్యగారి అనువరణ. ధర, పావలా. ప్రకాశకులు: సంస్కృతి గ్రంథమండలి, వంగల్ బిల్డింగ్స్, వెంబూరు, మద్రాసు]

చైనాగురించి ఎంత తెలుసుకున్నా, ఇంకా మనకు తెలుసుకోవాలనే ఉంటుంది. మన్నటివరకూ అస్వతంత్ర దేశము కావడమూ, విస్తారమైనది అవడమూ, మరగాడే వాళ్లూ వుండడమూ, మనకూ వారికీ సంస్కృతి యిచ్చిపుచ్చుకునే బాంధవ్యం ఉండటమూ ముఖ్య కారణాల్లో కొన్ని కారణాలు. యుద్ధం తొక్కిడి తట్టుకోలేకపోవడం వాళ్లు ఎలాఎలా యిబ్బందుల్ని పడుతున్నారు? ఎలాఎలా అభివృద్ధి చేసుకుంటున్నారు? అనేవి ప్రతివాళ్లూ తెలుసుకోవలసిన సంగతులు. 1927 లో, నాంకింగులో జాతీయ ప్రభుత్వం స్థాపించేవరకూ ఆధునిక విధానాలయిన అక్కడి ఖనిజపరిశ్రమ ఆరంభం కాలేదు సరిగ్గా. 1930 లో ఖనిజశాసనం చేసి చక్కని పదుపాయాలను చేసింది. దేశాన్ని పరిపరివిధానాలద్వారా ఎంతెంతో అభివృద్ధిని చేసుకున్నారు నైపేయులు. మాటవరసకు— "1941 వ సంవత్సరం పూర్వార్థంలో 1,00,000 టౌన్సుల బంగారం ప్రైవేటు సంస్థలు లంగానూ, 5,408 టౌన్సుల బంగారం ప్రభుత్వంయొక్క స్వతంత్ర గనులలోనూ తయారయింది. 1940 అంత్యంలో ప్రైవేటుసంస్థల ఉత్పత్తి 1,88,500 టౌన్సులు. ప్రభుత్వంయొక్క స్వతంత్ర గనుల ఉత్పత్తి 6089 టౌన్సులు. ప్రైవేటు సంస్థలు ఉత్పత్తి చేసిన బంగారం గాక. ప్రభుత్వం ప్రైవేటుసంస్థలనుంచిగాని, వ్యక్తులనుంచిగాని 1940 లో 2,70,000 టౌన్సుల బంగారం,1941 లో 84,000 ల టౌన్సుల బంగారం కొన్నది"

* * *

చైనాకు బ్రహ్మాండమైన సైన్యం ఉంది ఒక లెక్కప్రకారం చైనాస్వాతంత్ర్యరాష్ట్రం 1940 సంవత్సరాంతానికి 65 00,000 ల మందికీ, 1941 వ సంవత్సరంలో ఇంకా 60,00,000 మందినీ సైనికులను తయారు చేసినది. ఇంతసైన్యానికి ఒక్కమాటుగా శిక్షణ ఇవ్వడం దుర్లభమైన పని. అందుచేత అందలాచలుగా శిక్షణఇస్తారు ఒకొక్కక్కజట్టుకు 6,5 నెలలు పడుతుంది శిక్షణఇవ్వడానికి. కేంద్రసైనికవిద్యాపరిషత్తుకు విమానాయారక్షణశిక్షాతరగతి ఒకటి ప్రత్యేకంగా ఉంది విమానాయుధశిక్షణ చైనాలో యుద్ధానికి కొద్దిసంవత్సరాలక్రితమే ఏర్పడింది కాని, ఈ అల్పశిక్షణే 1936 లో పైలింగ్మోమీద జపాను విమానాయువుతో దబ్బతీసినప్పుడు జపాన్ను తిప్పితిప్పి కొట్టడానికి ఎంతో ఉపయోగించింది.

ఈవిధంగా చైనా తన్నుతాను పెంపొందించుకొంటోంది. ఈయుద్ధకాలంలో ఏఏ పరిణామములు ఏఏ పరిస్థితుల్లో ఎల్లాఎల్లా వున్నవో యీగ్రంథం క్లుప్తంగా తెలుపుతుంది. 'చైనాసమాచార్' మొదలయిన పత్రికనూ, కొన్ని కరపత్రాలనూ అనుసరించి శ్రీ బ్రహ్మయ్యగారు ఈ చిన్నచక్కని గ్రంథాన్ని ఏర్పరుచారు. చక్కగా సాఫీఅయిన భాషలో విషయం ఉండి, చదువరికి తేలిగ్గా విషయాన్ని అవబోధచేయించగల ఇది బ్రహ్మయ్యగారి ప్రత్యేకత.

ఋగ్వేది

శ్రీ రఘుపతి వెంకటరత్నం నాయుడుగారు మనలో బ్రహ్మర్షిగా ఎన్నికగన్నవారు. నిరంతరం చేసిన తపస్సువల్ల నేమి, చేసిన సంస్కరణము వల్ల నేమి, ఆర్జించిన శిష్యులగౌరవమువల్ల నేమి వారు ఆంధ్రహృదయాలపై మాయని ముద్రవేశారు వారి ముఖోద్గతాలయిన పెక్కుసూక్తులను, వారి శిష్యమాడామణీ, నవ్యాంధ్ర కవుల్లో ముఖ్యులూ అయిన శ్రీ దివులపల్లి కృష్ణశాస్త్రిగారు అనువాదం చేశారు. బ్రహ్మర్షి ముఖోద్గతములయినసూక్తులు చక్కని పద్యంలో ఉన్నవి. రసస్ఫూర్తులయిన కృష్ణశాస్త్రిగారుకూడా అలాంటి పద్యనైపుణ్యం ఏలనో యిచ్చారుకారు తమ ఏబ్బలోని ఘనస్వరూపు పురమాయించారు. శాస్త్రిగారి పద్యాలు ఎప్పుడూ సానపెట్టినవజ్రాలే. సంస్కృత, ప్రాకృత, ఆంధ్ర, హిందీ, ఆంగ్ల భాషావిశారదులు విరిధగ్రంథవిశ్రాంతులు నగు శ్రీ అల్లాడ్డుల కృత్తివాస తీర్థులుగారు గొంగి పంపాదకులుగా, రాజమండ్రిలోని రైతువారు పచురించారు. బోలెడన్ని భావాల్లో—విశారదులయిన పదరు తీర్థులుగారు సిద్ధహస్తులకన మీ కీతిగోఅటూ వ్రాసి గ్రంథపాండిత్యానికి ఓ మచ్చుబొట్టు ఎందుచేతనో పెట్టలేదు. ఖరీదు అర్ధరూపాయి. జ రు.

నిట్టూర్పులు

[శ్రీ కోలింగు వేంకటనరసింహశర్మ, ప్రముఖుడు శ్రీకాకుళం తాలూకా వాడాడలోని కవిగారికి రాయాలి.]

23-4-44 రాజా డైమండ్ ఇండస్ట్రీవారి

కామధేనుమార్కు వజ్రములు

TRADE MARK

RANGOON
KAMADHENU MARK
CHEMICAL DIAMONDS

REGISTERED

Prompt attention to V. P. P. orders.

ప్రస్తుతకాలపు నవీనసగలకు మిక్కిలి పొందికగలిగియున్నవి. మా ట్రేడ్‌మార్కు సీల్‌పాకెట్లను గమనించికొనుము. ప్రతి షరాబువ్యాపారులయొద్దను దొరకును.

రాజా డైమండ్ ఇండస్ట్రీ,

పెద్దబజారు, :: తిరుచినాపల్లి.

పార్టనర్లు: ఎం. రామస్వామి చెట్టియార్, ఆర్. సౌరిరాజు, ఆర్. గోవిందరాజులునాయుడు, ఎన్. రామచంద్రపిళ్లై.

FILARIAL CURE (REGD)

'ఓ! ఇది బోదజ్వరము. ఈ వ్యాధికి ధన్వంతరీ ఔషధాలయము వారి ప్రసిద్ధికెక్కిన ఈ 'బోదజ్వర నివారిణి' తప్ప వేరే ఔషధములేదు."

DHANVANTARY OUSHADHALAYAM
COCANADA

ఫోన్: 81449. Grams: 'Goelfriend'.

తగిన వ్యాపారమా?

సుప్రసిద్ధమయిన పురాతన సంస్థయగు

గోయెల్ బ్రదర్సు అండ్ కో., లిమిటెడ్.

నవ్‌సారి ఛేంబర్స్, ఫోర్టు, బొంబాయి.

వారిని సంప్రదింపుడు.

రెడీ అండ్ ఫార్వర్డ్సు: దూది, పెడి బంగారం, మిరియాలు (Black-Pepper) వజ్రాల డీలర్లు.

బొంబాయివ్యాపారపు డెయిలీరిపోర్టు, వ్యాపారమరతులు తెప్పించుకొనుడు.

మీ టైరు లు దీర్ఘకాలం మనేటట్లు చేయుటానికి—

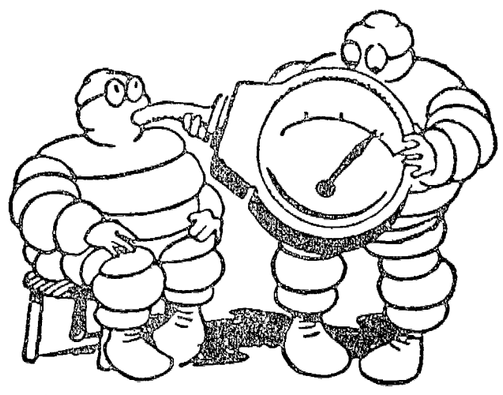

ప్రతివారం టైరుయొక్క ప్రెజరును పరీక్షించండి

మీ ఇంజనులకు నూనె ఎంత అవసరమో టైర్లకు గాలి అంత అవసరము

గాలి తప్పకుండా నడిపే టైర్లు తరగా అరిగిపోవును. అంతేగాక రోడ్డుమీద ఈడుపు యెక్కువగుట మూలాన పెట్రోలు వాడుక యెక్కువగును.

No. 1

MICHELIN

దిగుమతి చేయబడిన మేలురకము టైరు

మిచెలిన్ టయర్స్

MICHELIN TYRE (INDIA) LTD.

Distributors for South India:—

Messrs: PARRY & Co, Ltd. MADRAS.

Edited Printed & Published by S. Sambhu Prasad, at the Andhra Patrika Press, No. 7, Thambu Chetty Street, G. T. Madras.